

KYSTVERKMUSEA

Årsrapport 2020

KYSTVERKMUSEA

Lindesnes | Jæren | Sunnmøre | Lofoten | Finnmark

INNHOOLD

Visjon	3
Hvem og hva er Kystverkmusea?	4
Kystverkmuseas prosjekter	5
Høydepunkter i 2020	5
Intern arbeidsdeling i Kystverkmusea	6
Covid-19 og Kystverkmusea	8
Samarbeid med andre organisasjoner/institusjoner	10
Internasjonalt samarbeid	11
LOS300	12
Forskningsprosjektet "Los 2020"	13
Hjemmesida og sosiale media	14
Fordeling av frie prosjektmidler 2020	15
Besøk	15
Museumsskipet MS Gamle Okøy	16
Forvaltning, drift og vedlikehold	18
Forskning og dokumentasjon	20
Formidling	22
Fornyng	26
Forankring	28
Årshjul 2020	31

Visjon

Kystverkmusea skal være et fyrtårn med karakter!

Hvem og hva er Kystverkmusea?

Kystverkmusea er navnet på Kystverkets etatsmuseum, som ble etablert i 2008. Opprettelsen av Kystverkmusea er basert på et faglig, økonomisk og organisatorisk samarbeid mellom Kystverket som statlig fagdirektorat og fem selvstendige museumsinstitusjoner:

- Lindesnes fyrmuseum
- Jærmuseet
- Musea på Sunnmøre
- Museum Nord
- Museene for Kystkultur og gjenreisning i Finnmark

De fem museene skal til sammen fylle de nasjonale og regionale funksjonene knyttet til rollen som Kystverkets etatsmuseum.

De fem institusjonene danner således et nasjonalt, faglig nettverksmuseum, som skal ha hele landet og hele Kystverkets virkefelt som arbeidsområde, dvs. hele den maritime infrastrukturen i form av:

- Fyr- og merketjenesten
- Havner og farleder
- Lostjenesten
- Moderne trafikkovervåking
- Miljø- og sikkerhetsberedskap

Kystverkmuseas rolle som etatsmuseum er basert på et samarbeid mellom fem selvstendige institusjoner. Likevel skal en tilstrebe en størst mulig samordning av aktivitetene, både ved å utarbeide felles strategi- og plandokumenter, og gjennom de tilskudds- og ytelsesavtaler som hvert år inngås mellom de enkelte museene og Kystverket.

Høydepunkter i 2020

- Slettnes fyr 115 år
- Lindesnes fyrmuseum tildelt mangfoldspris for Agder
- Kjell Viken ble tildelt Kongens fortjenestemedalje blant annet for mangeårig arbeid i Kystverket og innsatsen ved opprettelsen av Dalsfjord fyrmuseum, Fyrhistorisk forening og Kystverkmusea

Kystverkmuseas prosjekter

Årene etter Kystverkmuseas etablering har vært preget av stor aktivitet, og formidlingsprosjekter har vært prioritert.

Prosjekter i Kystverkmuseas regi:

- I 2009 ble det ansatt egne museumsfaglige i alle avdelingene.
- Tokt med MS Gamle Oksøy i Kulturminneåret 2009 langs hele norskekysten.
- Nytt museumsbygg i Dalsfjord ble planlagt og stod ferdig i november 2011. En fast utstilling om Fyrvesenet og fyrbyggerne ble åpnet i 2012.
- www.kystreise.no, en digital formidlingsplattform ble utviklet av Kystverkmusea til grunnlovsjubileet i 2014.
- Flåværleiaprosjektet. Formidling og dokumentasjon av et av de utvalgte områdene i Landsverneplan for maritim infrastruktur.
- Oppfølging av Kystverkets forvaltningsplanarbeid. Deltagelse i arbeidet med verneplaner for fredete fyr i statlig eie.
- "Formidling på fredete fyrstasjoner". Kystverkmusea har hatt ansvaret for skilting av 50 fyrstasjoner langs kysten i prosjektet "Formidling på fredete fyrstasjoner". 2015-2017
- Kystverkmusea har overtatt fartøyet MS Gamle Oksøy. Det er etablert en venneforening og en fast utstilling om bord.
- I bokserien Kystens veivisere er det utgitt fem bøker.
- Utvikling av utstillinger på de ulike avdelingene: havneutstillingen "Stein på stein", "Frå varde til VTS" om navigasjonshjelpemidler, losutstillingen "Vel i havn", "Fra hav til havn" og utstilling "Støpejernstårnene".
- Sommeren 2018 ble det gjennomført tokt med MS Gamle Oksøy i Vesterled; Orknøyene, Færøyene, Island og Shetland.
- Sommer 2019 var MS Gamle Oksøy på tokt langs det meste av norskekysten for å møte lokale samarbeidspartnere og arrangører til losjubileet LOS300.
- MS Gamle Oksøy har de siste årene deltatt på Arendalsuka og vært møtested for Museumsforbundet.
- Det siste året har Kystverkmusea utviklet forskningsprosjektet "Los 2020".
- Utstilling på www.kystverkmusea.no om gjenoppbyggingen av fyrene i Finnmark etter den 2. Verdenskrig.
- Kystverkmuseas storsatsning LOS300 - Losvesenets 300-års jubileum i 2020.

Intern arbeidsdeling i Kystverkmusea

Arbeidsområdet til etatsmuseet omfatter hele landet og hele etatens virkefelt. For å gjennomføre arbeidet har en valgt en delvis geografisk og delvis tematisk ansvarsfordeling mellom de fem "avdelingene". Man har tilstrebet et mest mulig hensiktsmessig forhold mellom de enkelte museene og Kystverkets respektive regionskontor.

Lindesnes Fyrmuseum

LINDESNES FYR

Lindesnes fyrmuseum er organisert som en stiftelse. Den har, ved siden av museumsvirksomheten, som målsetting å bevare den fredede fyrstasjonen på Lindesnes og legge forholdene til rette for de mange besøkende i området. Stiftelsen er et selvstendig museum, som ikke mottar driftstilskudd fra Kulturdepartementet og derved heller ikke har vært organisatorisk berørt av den nasjonale museumsreformen.

Lindesnes fyrmuseum skal fungere som koordinerende ledd i Kystverkmusea, og ha hovedansvaret for kontakten med fagetaten. Som koordinerende ledd skal museet ivareta helhetsperspektivet i Kystverkmuseas virksomhet og ivareta forholdet til andre nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere.

Lindesnes fyrmuseum skal også ha et spesielt ansvar for vern og alternativ bruk av etatens kulturminner i samarbeid med kompetansesenteret for eiendom og kultur i Kystverket Sørøst.

Jærmuseet

Stiftinga Jærmuseet er regionmuseum for kommunene Randaberg, Sola, Sandnes, Gjesdal, Klepp, Time og Hå, samt regionalt vitensenter for Sør-Vestlandet.

Jærmuseet er en vitenskapelig institusjon som skal dokumentere Jærregionens historie gjennom innsamling, bevaring, forskning og formidling. Museet skal fremme interessen for kunnskap, utdanning, forskning og kompetansebygging i regionen og særlig stimulere barn og unges interesse for teknologi og naturvitenskap, utforskertrang og samfunnsengasjement.

Tungenes fyr representerer Jærmuseet i Kystverkmusea. Tungenes fyr har i etatsmuseet et spesielt ansvar for forskning, dokumentasjon, formidling og bevaring av Kystverkets los- og trafikksentralhistorie. I tillegg har Jærmuseet avdelingen Varden sjøredningsmuseum som formidler historien om sjøredningstjenesten i Rogaland.

JÆRMUSEET

Musea på Sunnmøre (Mupsu) er et konsolidert museum bestående av tre avdelinger.

I Musea på Sunnmøre har Dalsfjord Fyrmuseum det daglige ansvaret for oppgaver knyttet til Kystverkmusea. Dalsfjord Fyrmuseum har et eget museumsbygg og utstilling om Fyr- og merkevesenet. Dalsfjord Fyrmuseum har en omfattende gjenstand- og fotosamling.

I Ålesund sentrum har Musea på Sunnmøre en fiskeri og losutstilling på arenaen Fiskerimuseet.

I Kystverkmusea har Musea på Sunnmøre et faglig fokus på Fyr- og merkevesenet. Dette omfatter blant annet forskning, formidling og dokumentasjon om fyr og fyrbyggerne.

Museum Nord

Museum Nord er en konsolidert museumsenhet organisert som en stiftelse som strekker seg over de geografiske regionene Vesterålen, Lofoten, Ofoten og deler av Salten. Museet har i dag 21 avdelinger.

Museum Nord har som målsetting å drive innsamling, dokumentasjon, forskning og formidling av kultur- og naturhistorie fra sin region, og samtidig være et kompetansesenter for museal virksomhet i sitt område.

Museum Nords funksjon som etatsmuseum for Kystverket er primært lagt til avdelingene Lofotmuseet, Andenes museum og Hurtigrutemuseet. I etatsmuseet har Museum Nord spesielt et museumsfaglig ansvar for Kystverkets virksomhet knyttet til fiskerihavner.

Museene for kystkultur og gjenreisning (Kystmuseene)

Kystmuseene er en konsolidert museumsenhet bestående av seks avdelinger fordelt på kommunene Hammerfest, Måsøy, Nordkapp, Gamvik, Lebesby og Berlevåg

Kystmuseene dokumentere Finnmark-kystens historie og samtid gjennom innsamling, bevaring, forskning og formidling. Museene skal fremme interessen for kunnskap, forståelse og samfunnsengasjement rundt blant annet temaene fiskeriene, turismen, den maritime infrastrukturen, evakuering og gjenoppbygging etter 2. verdenskrig, samt den flerkulturelle dimensjonen i kystsamfunnene.

Slettnes fyr/Gamvik museum sammen med Berlevåg Havnemuseum representerer Kystmuseene i Kystverkmusea. I tillegg har Nordkappmuseet ansvar for loshistorien i Troms og Finnmark.

Covid-19 og Kystverkmusea

12. mars 2020 ble landet "stengt ned" på grunn av at man ikke hadde kontroll på spredningen av koronaviruset. De strenge smitteverntiltakene varte i flere uker og dette gikk hardt utover kultur- og reiselivsbransjen, også museene. Ikke bare måtte de stenge, men store deler av de ansatte ble sittende på hjemmekontor og mange ble til like permittert pga manglende oppgaver og snart sviktende inntekter. Ved museene som inngår i Kystverkmusea ble det iverksatt forskjellige tiltak.

Den største felleskonsekvensen for Kystverkmusea av virusutbruddet var utsettelsen av Losjubileet (LOS300) til 2021. Dette ble besluttet av Kystverkets ledelse i samarbeid med Kystverkmusea.

Pandemien førte også til en vesentlig reduksjon i Kystverkmuseas reisevirksomhet. I januar gjennomførte fagrådet et fysisk møte i Oslo. I februar var det direktørmøte på Gardermoen. Kort tid deretter strammet det seg til. Men i juni kunne fagrådsmøte og direktørmøte gjennomføres fysisk på Tungenes, med visse deltakere på nett. I september møttes fagrådet i Trondheim, men høstens direktørmøte i Ålesund ble helt digitalt.

Koronaviruset og Lindesnes fyrmuseum

Lindesnes fyrmuseum stengte helt den 12. mars. I perioden mars-mai var store deler av arbeidsstokken delvis i permisjon for en periode. Ingen ble helt permittert. De ansatte hadde hjemmekontor og var på fyret kun når dette var nødvendig.

Smitteverntiltakene gjorde at museet måtte holde helt stengt i påsken. Etter hvert ble det mulig å åpne kafeen og museumsbutikken. Så fra 8. mai kunne museet åpne igjen med visse tilpasninger.

Museet var forsiktige med å ikke ansette for mange sommerhjelper. Med en gang sommerferien begynte for de fleste nordmenn merket man at sommeren ville bli noe utenom det vanlige. Hele juli var det et enormt besøk av nordmenn på Norgesferie, etter hvert kom det også noen utenlandske gjester. Museet var på konstant jakt etter personale hele denne perioden og lyktes med å få en fungerende bemanning. Vakt i fyrtårnet og maks 20 personer inne i det samtidig var blant kravene som måtte etterfølges. Køen foran tårnet var til tider veldig lang.

I juli hadde museet besøk av 45 000, dvs 1 500 besøkende per dag. Det er de beste tallene man har hatt for den måneden noensinne. Besøket holdt seg ganske bra utover høsten og museet holdt åpent hver dag ut oktober. Ved årets slutt kunne Lindesnes fyrmuseum notere seg for rekordbesøk.

Koronaviruset og Jærmuseet

Den 12. mars stengte Jærmuseets alle besøksanleggene sine. Ti dager senere ble om lag 60 prosent av de fast ansatte permittert, de fleste med en permitteringsgrad på 80 prosent. I juni var alle de fast ansatte tilbake i full jobb. Jærmuseet opplevde en besøksnedgang i 2020 på om lag 40 prosent i forhold til fjoråret. Nedgangen skyldes nedstenging av alle museumsanlegga våren 2020, og begrensinger for publikumsbesøk resten av året. Samtidig ble det rekordbesøk på flere avdelinger i sommersesongen, på grunn av stor tilstrømming fra innenlandske turister.

Årsregnskapet viser nedgang i egeninntekter. Kulturdepartementets kompensasjonsordning sørget likevel for et positivt økonomisk resultat for 2020.

Koronaviruset og MUPSU (Musea på Sunnmøre)

Musea på Sunnmøre stengte alle sine arenaer den 12. mars. Museet innførte hjemmekontor for de faste ansatte. Ingen ble permittert. Alle arrangementer ble avlyst frem til juni, da ble de fleste lokalitetene åpnet for publikum. Dalsfjord fyrmuseum åpnet 21. juni med en åpningsdag i uken frem til slutten av august. Fiskerimuseet åpnet 2. juni og var åpent alle dager.

Totalt besøkstall for Mupsu var 54 928. Den store nedgangen i besøkende skyldes først og fremst svikt i besøkende fra cruisenæringen. Bortfall i inntekter ble til dels kompensert fra Kulturdepartementets kompensasjonsordning.

Koronaviruset og Museum Nord

Museum Nord stengte alle sine besøksanlegg 12. mars i henhold til nasjonale retningslinjer. Ingen av de fast ansatte ble permitterte og ordninger med hjemmekontor ble innført. Lofotmuseet åpnet for publikum 8. juni. Som følge av koronaepidemien har Museum Nord totalt en nedgang i besøk på 55 prosent i 2020. For Lofotmuseet var nedgang i besøkstall hele 75 prosent og for Andenes museum 20 prosent. Alle daglige gruppebesøk fra Hurtigruten ble avlyst, noe som ble spesielt merkbart for Lofotmuseet.

Koronaviruset og Kystmuseene

Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS stengte alle sine besøksanlegg 13. mars i henhold til nasjonale regler for smittevern. Museene ble gradvis åpnet opp igjen fra mai. Som følge av liten trafikk med Hurtigruta ut året, samt et totalt bortfall av cruiseskip denne sommeren, gikk totalt antall besøkende kraftig ned.

Lyspunktet er at Berlevåg Havnemuseum hadde en økning i antall besøkende på 11 prosent. Total nedgang for Kystmuseene ble 65 prosent i 2020.

Samarbeid med andre organisasjoner/institusjoner

Kystverkmusea samarbeider med de maritime museumsnettverkene: Nettverket for sjøfartsmuseum og Nettverket for fiskeri og kystmuseer.

På nasjonalt nivå har Kystverkmusea gjennom en årrekke hatt et nært samarbeid med de frivillige organisasjonene som er engasjert i arbeidet med bevaring og alternativ bruk av fyr. Våre samarbeidspartnere blant de frivillige organisasjonene er:

- Norsk Fyrhistorisk Forening
- Forbundet KYSTEN
- Norsk forening for fartøyvern
- Norges museumsforbund
- Den Norske Turistforening
- Friluftsrådernes landsforbund

Med jevne mellomrom avholder Kystverket kontaktmøter med organisasjonene og andre leietakere. Kystverkmusea deltar også på disse samlingene. I tillegg er det en varierende grad av samarbeid mellom de enkelte Kystverkmusea og de lokale aktørene på fyr.

Internasjonalt samarbeid

Hvert enkelt fyr er et ledd i et verdensomspennende nettverk av navigasjonshjelpemidler.

Fyrene er således en del av verdensarven som krever samarbeid over landegrensene for å ivaretas. Utfordringene knyttet til teknologisk utvikling, automatisering og avbemanninger i hovedsak de samme over hele verden, og Norge kan ha mye å tjene på å utveksle erfaringer med andre land. Samtidig er det behov for et internasjonalt formidlings samarbeid som nettopp retter fokus på fyrene som global kulturarv og internasjonale kulturminner.

En planlagt samling med IALA i Brasil i april ble avlyst.

Kystverkmusea har deltatt i utarbeidelsen av EØS-søknad sammen med Museum Vest og Gdansk nasjonale maritime museum. Prosjektet har som hovedformål å restaurere havnekranen i Gdansk fra 1444. Espen Frøysland besøkte museet i Gdansk i februar, resten av kommunikasjonen har vært nettbasert. Prosjektet ble godkjent høsten 2020 med oppstart våren 2021

Det har også vært samtaler med det Portugisiske fyrselskapet og den portugisiske marine om et EØS-prosjekt med formål å restaurere Fyrstasjonen São Vicente. Denne søknaden var ikke ferdigbehandlet ved utgangen av 2020.

Riksantikvaren og Kulturrådet planla å gjennomføre Osloforum, en samling for hele Østersjø-samarbeidet i september 2020. Espen Frøysland deltok på planleggingen av dette, men det ble avlyst pga. Covid-19.

LOS300

Losjubileet LOS300 var den store felles satsingen til Kystverkmusea i 2020.

I 2020 var det 300 år siden lostjenesten for første gang fikk en overordnet statlig organisering i Norge. Kystverkmusea har tatt ansvar for organisering av losjubileet, med ambisiøse planer og formidling for publikum langs hele kysten.

LOS300 består av følgende delprosjekt:

1. Forskningsprosjektet Los 2020 i samarbeid med Bergens Sjøfartsmuseum, Museum Stavanger og Høgskulen i Volda. Prosjektet skal resultere i en fagfelleverdert artikkelsamling. Forskningsprosjektet er støttet av Kulturrådet.
2. Tokt med museumsskipet MS Gamle Oksøy. Besøk i havner langs kysten med formidling om bord. I havnene blir det også arrangement i samarbeid med Kystverket, samt museer, lag og foreninger.
3. Ny utstilling om norske loser er utviklet. Den produseres i flere eksemplarer som blir vist samtidig på alle Kystverkmuseas avdelinger. Hovedutstillingen danner utgangspunkt for tilpasset utstilling om bord på MS Gamle Oksøy og en plakautstilling med visning langs hele kysten. Det er i tillegg produsert formidlingsmaterieell til en verktøykasse som sendes til lokale samarbeidspartnere i hele landet. Verktøykassa inneholder forslag til aktiviteter, spesialutviklede los-spill, egenproduserte filmer, plakautstilling og "losprodukter".

Til jubileet er det utarbeidet egen logo og et eget jubileumsflagg er produsert.

Egen hjemmeside og side på Facebook er også opprettet.

Losjubileet kunne dessverre ikke gjennomføres i 2020 på grunn av koronasituasjonen, og er flyttet til 2021.

LOSTJENESTEN 1720 - 2020

Forskningsprosjektet “Los 2020”

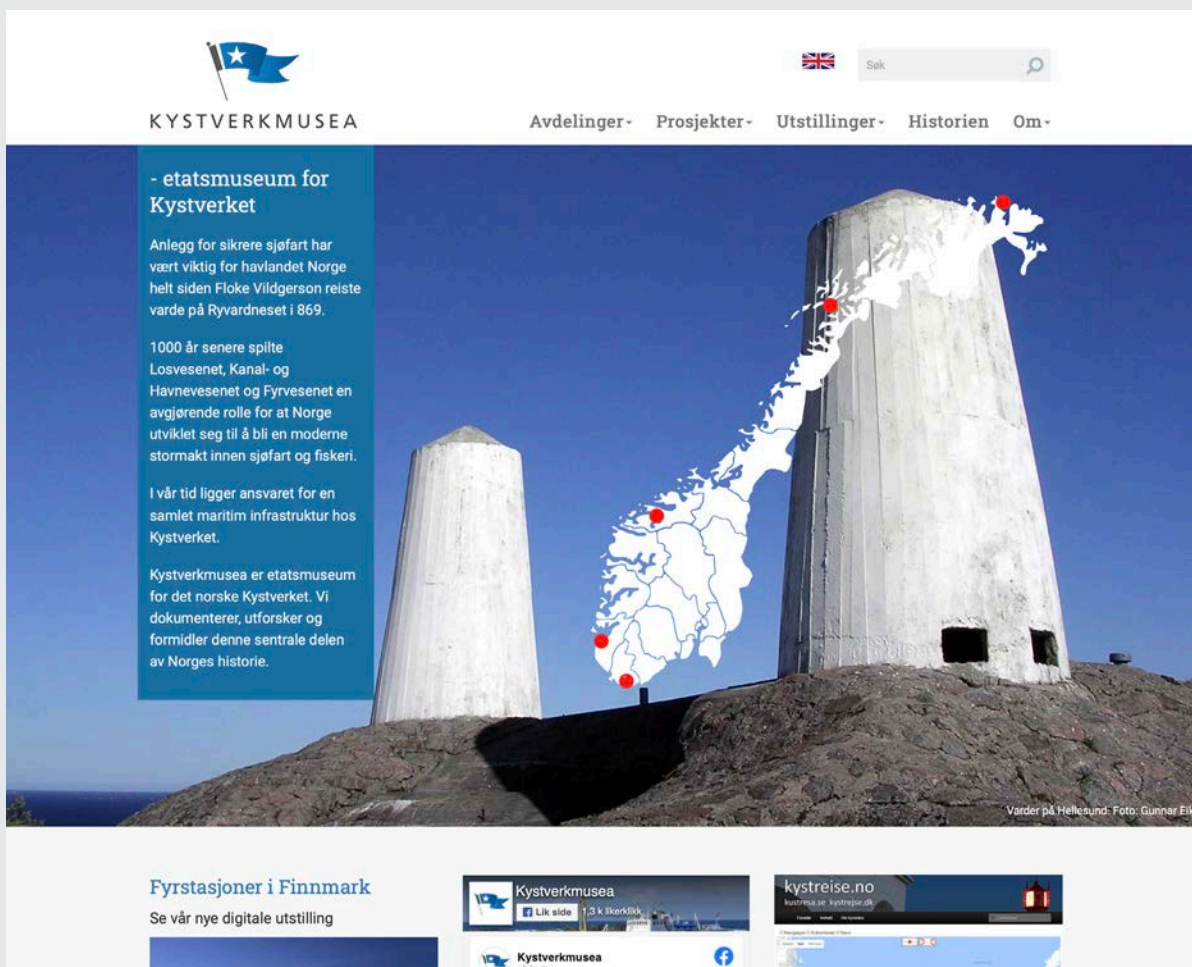
Forskningsprosjektet Los 2020 utgjør en av tre hoveddeler i LOS300-prosjektet. Kystverkmusea med Jærmuseet i prosjektledelsen har utarbeidet et loshistorisk forskningsprosjekt. Samarbeidspartnere i prosjektet er Høgskulen i Volda, Bergen Sjøfartsmuseum og MUST Stavanger museum. Kulturrådet har gitt prosjektet en treårig støtte.

I 2020 ble det gjennomført to skriveseminar i Bergen med prosjektdeltakerne, i februar og i august. Artikkelsamlingen består av følgende artikler:

1. Privatisert statsbygging: Kaptein Gabriel Christiansen og opprettelsen av et norsk losvesen 1719-1738. Artikkelen skal gi et svar på hva som lå til grunn for initiativet for en statlig organisert lostjeneste og hvordan organiseringsarbeidet ble utført. Artikkelen vil dessuten vise hvordan organiseringen av lostjenesten samsvarte med utøvelsen av andre statlige oppgaver på samme tid.
2. Tre næringsvegar – og eit farefullt liv. Losane på Runde losstasjon. Artikkelen vil vektlegge losing på 1800-tallet, men med et lite tilbakeblikk på 1700-tallet og vil munne ut i de første tiårene av 1900-tallet da felleslosing, dekksbåtar, motor, radar og radio ble vanlig. Lospatent fulgte i mesteparten av perioden visse gårder der en gjerne var loser gjennom generasjoner. Hvordan konkurransen artet seg mellom losene før felleslosingen vil bli tatt opp.
3. Kystlos: fra uregulert virke til felles loslovgivning – tidlig 1900 til 18. Utvikling av lostjenesten i første halvdel av 1900-tallet. Fokus på kystlosing, dvs. hovedsakelig loser som jobbet på skip i fast rute langs kysten og som fra 1908 var underlagt separate lovbestemmelser. Artikkelen ser da også på hvordan kystlosing skilte seg fra statsansatte loser. Begge grupper ble underlagt en felles loslov i 1948.
4. Mellom barken og veden. Losing i krigstid 1940-1945. Lostjenesten under andre verdenskrig er lite belyst. Artikkelen er basert på intervju med loser og etterkommere etter loser som loste under andre verdenskrig. Den vil vise hvordan losene havnet i et krysspress, der de ble tvunget til å jobbe for en fremmed okkupasjonsmakt.
5. På akkord med staten. Losenes lønssystem 1948-1981. Losene ble fra 1720 og helt fram til 1981 lønnet helt eller delvis i sportler. Dette var en direktebetaling for offentlige tjenester som stort sett ble avvirket i løpet av 1800-tallet. Losene beholdt denne lønnsordningen, og den utviklet seg utover 1900-tallet til å bli en sjelden statlig akkordlønn. Det spesielle lønssystemet forutsatte en bestemt organisering av lostjenesten, denne organiseringen ble etter hvert lite effektiv for arbeidsgiver.
6. Kursboka er mi loshistorie. Losutdanningen og utøvelsen av losyrket har beholdt en del særtrekk i 300 år. Tjenesten har hele tiden gått ut på å tilby farvannskunnskap for å sikre trygg seilas. Losutdanningen og eksaminasjonen innebærer å huske seilas gjennom bestemte farvann, uten hjelpemidler. Losene har over tid utviklet minneteknikker for å memorere farvann. Kursboka, der losene noterer egne huskereglar for, og beskrivelser av, farvannet har stått sentralt både i utdanningen og utøvelsen av losyrket.

Artikkelsamlingen skal i tillegg ha et innledningskapittel som gir en kort presentasjon av hovedtrekkene i loshistorien siden 1720, overordnet problemstilling, og begrepsavklaringer.

Høsten 2020 ble det inngått avtale med Museumsforlaget om utgivelse av artikkelsamlingen. Pr. desember 2020 var fem av seks artikler sendt inn til forlaget. Tre av disse har blitt sendt videre til fagfellevurdering.

Hjemmeside og sosiale media

Hovedmålet med hjemmesiden www.kystverkmusea.no er å gi nettverksmuseet et stabilt og ryddig hjem på internett som formidler hva Kystverkmusea er, hvordan etatsmuseet er organisert, om fellesprosjekt og annet faglig arbeid. Markedsføring av besøksmål, arrangement o.l. foregår primært på andre plattformer som facebook.

I 2020 fikk hjemmesiden en oppfriskning av utseendet. Det ble dessuten opprettet en egen temaside for losjubileet LOS300.

Fordeling av frie prosjektmidler 2020

Etter innstilling fra direktørene i Kystverkmusea, vedtok styret ved Lindesnes fyrmuseum følgende fordeling av Kystverkmuseas prosjektmidler for 2020:

Tiltak	Beløp
Fyrhistorisk seminar 2020	130 000,-
Studietur	100 000,-
Kanaler i Kystreise.no	30 000,-
Støtte til NFHF for implementering av "Besøksfyrinfo" på fyr.no	71 000,-
Kystverkmusea.no	35 000,-
Barents Watch	50 000,-
Bok Vegmuseet	30 000,-
Prosjekt-gjennomgang samlingene Ålesund	40 000,-
istandsetting av linse i utstilling Hurtigrutemuseet/Museum Nord	50 000,-
Utvikling av dokumentasjonsmal/seminar mm.	250 000,-
Dokumentere og sikre gjenstander, film- og annet arkivmateriale fra Kystverkets beredskapsavdeling	50 000,-
Totalt:	836 000,-

Besøk

Samlet har Kystverkmusea et nasjonalt nedslagsfelt. Her er oversikten over de registrerte besøkstillene ved Kystverkmuseas avdelinger i 2020:

Museum	Antall
Lindesnes fyrmuseum	97 900
Lofotmuseet/Andøymuseet	8 309
Tungenes fyr	12 044
Slettnes fyr/Berlevåg havnemuseum	2 568
Dalsfjord fyrmuseum/Fiskerimuseet	1 937
MS Gamle Oksøy	350
Samlet besøkstill for Kystverkmusea i 2020	123 108

Museumsskipet MS Gamle Okseøy

Aktivitetsnivået har som for de fleste andre vært noe annerledes i år. Da Norge stengte ned 11. mars ble det full stopp på all dugnad og vedlikehold på MS Gamle Okseøy. Som forberedelse til LOS300 hadde museet på våren planlagt et verftsopphold for skipet i Danmark med bunnbesiktigelse, ror og akseltrekk og overhaling av ankervinsj. Alt dette ble utsatt flere ganger på grunn av Covid-19, og ble til slutt skjøvet over til neste år, og planlegges nå utført i april 2021.

MS Gamle Okseøy kom i gang med sin første seiling 26-27. mai som var losopplæring. Den ble fulgt opp med nok en losopplæringsseilas 2-3. juni. Deretter ble det en tur til Båly og fem "sightseeingturer" for Lindesnes Havhotell.

Siden LOS300 var avlyst/utsatt valgte museet å tilby åpne turer for Kristiansands befolkning og tilreisende tre dager i uken i hele juli. Skipet fikk velvillig låne kaiplass foran Kilden, og gikk derfra på morgenen til Bredalsholmen. På Fartøyvernssenteret på Bredalsholmen var det en times stopp med mulighet for omvisning, deretter fortsatte turen via Ny Hellesund til Høllen.

Returen var lik turen, men i omvendt rekkefølge. Totalt ble det fraktet ca. 300 passasjerer på disse turene, og det kom en mengde gode tilbakemeldinger, både om natur og kultur. Mange lurte på om ikke dette var noe MS Gamle Okseøy kunne gjøre hver sommer! Bredalsholmen fikk også mange gjester som resultat av dette.

I august kom det uventet en henvendelse fra Fullriggeren Sørlandet om det var mulig å leie MS Gamle Okseøy som hotellskip. Fullriggeren lå i tørrdokk i Skudeneshavn og trengte bofasiliteter for sin besetning. På kort varsel ble skuta bemannet, og seilt opp til Skudeneshavn, og overlevert "Sørlandet". Bortsett fra to uker i september ble MS Gamle Okseøy vert leid ut resten av året.

De to ukene uten utleie i september ble brukt til Losopplæring for Rogaland, Vestland og Møre og Romsdal losoldermannskap, og seilasen gikk fra Jærens rev i sør til Molde i Nord via nesten alle de fjordene og kaiene som fantes derimellom.

Det planlagte Østersjøsam arbeidsseminaret 23-25. september i Oslo ble først utsatt og senere besluttet flyttet til 2021.

15. desember ble skuta nok en gang bemannet og seilt til Kleven i Mandal. Her ble hun igjen overlatt "Sørlandets" besetning, og leien som hotellskip er forventet å fortsette frem til påske 2021.

I løpet av året 2020 har MS Gamle Oksøy:

- besøkt 28 havner
- hatt ca 350 Besøkende om bord
- seilt ca 2 500 nautiske mil
- vært leid ut til over 1 200 overnattinger

FORVALTNING, DRIFT OG VEDLIKEHOLD

Felles tiltak

Registrering og digitalisering

I Digitaltmuseum.no har Kystverkmusea 2 583 publiseringer, derav 2 233 fotografier og 350 gjenstander. Publiseringene i Digitaltmuseum.no har sitt utgangspunkt i ferdig registrerte objekter i databasen Primus.

I Kystverkmuseas egen digitale foto- og filmarkiv (DAM) er det i 2020 lagt inn 67 nye bilder. De fleste registreringene omfatter kanaler og landgangsvorer.

Oppfølging av overordnede planer

Kystverkmusea har bidratt til oppfølging av Landsverneplan for maritim infrastruktur. Foruten de fredete fyrstasjonene, har Kystverket oppført 21 andre fredete anlegg i planen. I 2020 ferdigstilte Kystverket arbeidet med forvaltningsplaner for fredede fyr. Kystverkmusea, har bidratt til dette arbeidet med blant annet historisk informasjon.

Tiltak Lindesnes fyrmuseum

- Sjøbua har fått nytt panel, ny dør og er nymalt. I 2021 vil taket bli dekket med "beverhaletakstein".
- Det er gjort arbeid for å tette taket til Fjellhallen.
- Før sesongen ble alle fyrmuseets lokaler tilpasset smitteverntiltak som var avklart med kommunelegen.

Tiltak Tungenes fyr

- Utbedring av lekkasje på Tungenes fyr i desember.

Tiltak Dalsfjord fyrmuseum

- Musea på Sunnmøre arbeider med å samle eierskapet til de ulike museumssamlingene. Målsetningen er at drift og eierskap skal henge sammen. Stiftinga Dalsfjord fyrmuseum har fått tilbud om å fusjonere med Musea på Sunnmøre.
- Lageret med gjenstandssamlingen fra Kystverket Nørve er ryddet og gjort klart for registrering. Registreringen var planlagt i november, men måtte utsettes grunnet en økende smittesituasjon.

Tiltak Museum Nord

- Arbeidet med bygging av nytt Hurtigrutemuseum har pågått i 2020. Bygget var ferdigstilt i januar 2021 og museet åpner i juni 2021.
- Samlingene til Hurtigrutemuseet ble flyttet til nytt magasin. Samtidig ble nye gjenstander registrert og tidligere gjenstandsregistreringer kvalitetssikret. Hurtigrutemuseet har 899 publiseringer på Digitalt Museum, hvorav 873 gjenstander.

Tiltak Kystmuseene

- Oppussing og innredning av gjesterom i 1.etasje, gjestekjøkken, inngang og gjestestua i kaffebygget på Slettnes fyr.
- Opprydding i området rundt Slettnes fyr.
- Søknad om prosjektstøtte 2020 innvilget fra Norsk Fyrhistorisk Forening for oppussing av kafébygget på Slettnes fyr.
- I sesongen 2020 har Kystverket gjort renovering av fyrtårn og maskinhus, samt reparasjon av trapper til boligene i tillegg til mindre forfallende arbeider.
- Maling av Kvitbrakkka i Berlevåg (finansiert av Spleis, Kystverket og museet).
- I tillegg sikring av Kvitbrakkka gjennom gjenmuring av kjellervinduer.

FORSKNING OG DOKUMENTASJON

Felles tiltak

- Hovedfokus i 2020 har ligget på 300 årsjubileet for statlig losvirksomhet, dette er behandlet i et tidligere avsnitt.
- Fagrådet har iverksatt en satsning på dokumentasjon av tekniske kulturminner og samarbeider bl.a. med Ulf Ingemar Gustafsson ved Museene i Sør-Trøndelag.

Tiltak Lindesnes fyrmuseum

- Arbeid med los- og fyrhistorie.
- Gjenstandsregistreringen er gjenopptatt og ca 50 gjenstander ble registrert i 2020.
- Arkivet fra Steilene fyr ble levert til Statsarkivet i Oslo.

Tiltak Tungenes fyr

- Prosjektleder og artikkelforfatter forskning LOS 2020.

Tiltak Dalsfjord fyrmuseum

- Deltagelse i Los 2020 med artikkel om kursbøkene til losene.
- Registreringer av kulturminner i forbindelse med Kystreise.no. Seks bilder ble publisert i 2020.
- Bidratt med befaring og tekster til forvaltningsplanene for Terningen, Erkna og Stavneset fyr.
- Lånt og skannet skipsdagboka til Knut Krøvel, Merkevesenet 1925-1930.
- Planlegging av prosjekt "Dokumentasjon standard" for registrering av Kystverket installasjoner.

Tiltak Museum Nord

- Arbeid med loshistorie knyttet til utstillingen LOS300.
- Arbeid med Kystverkets historie i forbindelse med utvikling av nye utstillinger til Hurtigrutemuseet.
- Ledelse av historiefaglig arbeidsgruppe for utstillingsinnhold, samt delprosjektledelse utstilling.
- Dokumentasjon og registrering av gjenstander og foto knyttet til ny utstilling på Hurtigrutemuseet.
- Deltagelse i arbeidsgruppe i Vågan kommune i forbindelse med ny kommunedelplan for Kabelvåg. Identifisering av kulturhistoriske verdier, særlig knyttet til Kystverkets historie.

Tiltak Kystmuseene

- Publisert artikler i lokalt tidsskrift om lokale havnesteder/nødhavner i Berlevåg kommune.
- Bistå fyrvoktere i skriving av memoarer.

FORMIDLING

Felles tiltak

- Det største felles formidlingstiltaket i 2020 har vært utvikling av utstilling og formidlingsmateriell til LOS300. Se eget kapittel for flere detaljer.
- Samarbeid med Fyrhistorisk forening
- Samarbeid med Fyrhistorisk forening om Fyrhistorisk seminar i 2020 (ble avlyst).
- Samarbeid om å implementere tekst og bilder fra utgivelsen "Norske fyrstasjoner – besøksfyr langs hele kysten" på www.fyr.no for å lage en nasjonal oversikt over besøks- og overnattingsmuligheter på norske fyrstasjoner.

Tiltak Lindesnes fyrmuseum

- I Den kulturelle skolesekken ble museet besøkt av ca. 1 000 elever fra fylkets 7. klasser i januar og februar. Høsten 2020 var det ingen DKS.
- Museet har opprettet et guidekorps.
- I juli arrangerte museet temaomvisninger hver eneste dag med timeansatte guider.
- Arbeid med informasjon om LOS300.
- Under nedstengningen i mars og april produserte museet flere digitale omvisninger om ulike tema.
- Høsten 2020 begynte museet med fredagspåfyll, en kombinasjon av lunsj og foredrag på fredager.
- 8. mai åpnet utstillingen "Overlevende". Åpningen var digital. En ny versjon av heftet til "Overlevende", med alle bilder og tekster, er laget og forsynt med oversettelser til engelsk og tysk.
- Museet har bidratt i ny film om senkningen av MS Palatia i 1942, og også vist denne på årsdagen for senkningen den 21. oktober.

Tiltak Tungenes fyr

- Tre konserter på Tungenes fyr i 2020.
- Undervisningsopplegg gjennomført i 2020: Dyr og planter i fjæra og Navigasjon. Til sammen 8 klasser.
- Åpnet utstilling om sjøredningstjenesten i februar
- Åpen dag motorgruppa 28. juni

Tiltak Dalsfjord fyrmuseum

- Arrangementer i forbindelse med Los300 ble utsatt til 2021. Dette gjelder arrangementene i Dalsfjord, Ålesund, Fosnavåg og Volda.
- Deltatt i arbeidet med LOS300 utstillingen.
- Digitalt foredrag "All verdens fyr". 20. min.
- "Kongens fortjenstmedalje til Kjell Viken". Utdeling av kongens fortjenstmedalje 9. mai på Dalsfjord fyrmuseum.
- Intervju "Eva Alnes og Inge Westad på Alnes fyr". Intervju i samband med Verdens fyrdag 2019 er redigert. Intervjuet ble tatt opp i forbindelse med Verdens fyrdag 2019.
- "Fyrhistorisk seminar". Deltagelse i planleggingsmøter. Arrangementet ble avlyst.
- Utstilling "Runde fyr" utsatt.

Tiltak Museum Nord

- Omvisninger i fyrtårnet på Andenes.
- Planlagte arrangementer, som "Kystens dag", ble avlyst på grunn av koronasituasjonen.
- Besøk av NRKs "Sommerbilen" på Hurtigrutemuseet med intervjuer, 4. juli 2020.
- Deltakelse i arbeidsgruppe for losjubileet i Lødingen. Jubileet er utsatt i tråd med Kystverkmuseas planer.

Tiltak Kystmuseene

- 15. september ble 115-års jubileum av Slettnes fyr markert med utekonsert, uteservering og taler fra Kystverket, ordføreren og museum. Direkte sending på NRK radio, to artikler i aviser.
- Arbeid med en jubileumsutstilling LOS300 på Nordkappmuseet.
- Kalender med historiske bilder og tekst fra Kystverkets aktivitet i Berlevåg Havn.
- Fotominnekveld for eldre med tema "Havneutbygging".
- Kystens dag med aktiviteter for barn og unge på Havnemuseet.
- Produksjon av tekst og foto til skilt for kulturminner i dem gamle havna Kvitnes.
- Kulturminnedagen: vandring langs kulturminneløypa "Molobygging" med guide og kaffestopp.

TRYGG

Her er en av de mange tryggene som ble brukt på kysten. De var laget av tre eller fire stykker av tømmer, som ble bundet sammen med tau. De var svært solide og kunne holde seg i mange år. De ble brukt til å redde liv og gods på sjøen. De var også brukt til å redde liv og gods på land. De var svært populære og ble brukt i mange deler av verden.

De ble brukt til å redde liv og gods på sjøen. De var svært populære og ble brukt i mange deler av verden. De var også brukt til å redde liv og gods på land. De var svært populære og ble brukt i mange deler av verden.

GILSTONE

Her er en av de mange gilstone som ble brukt på kysten. De var laget av tre eller fire stykker av tømmer, som ble bundet sammen med tau. De var svært solide og kunne holde seg i mange år. De ble brukt til å redde liv og gods på sjøen. De var også brukt til å redde liv og gods på land. De var svært populære og ble brukt i mange deler av verden.

FORNYING

Felles tiltak

Nettbaserte fagrådsmøter

Fagrådet har stadig oftere møter på nettbaserte løsninger fremfor fysiske møter. I august 2020 begynte fagrådet med arbeidsmøter på nett hver 14. dag. Som følge av pandemien har også andre møter blitt digitale.

Tiltak Lindesnes fyrmuseum

- Et omviserlag har hatt ansvar for temaomvisningene i juli og andre visninger og vertskap senere.
- Billettsalg via automat
- Studietur til Egersund og Jæren der blant annet Viberodden fyr, Kvasheim fyr og Obrestad fyr ble besøkt.
- Lindesnes fyrmuseum har som policy å være en inkluderende arbeidsplass og folk med flere nasjonaliteter jobber der, særlig i sommerhalvåret. I 2020 ble museet tildelt mangfoldspris for Agder. Bedriften nådde ikke opp i den nasjonale kåringen.

Tiltak Tungenes fyr

- Fiskeridirektoratet ga i desember klarsignal for oppstart for visningscenteret i Tungevågen. Arbeidet med ombygging av lokale og bygging av utstillinger starter i januar 2021. Det skal også bygges utstillingselement med Kystverkstema. Åpning er planlagt vår/sommer 2022.

Tiltak Dalsfjord fyrmuseum

- Omorganisering og konsolidering påbegynt. Audhild Gregoriusdotter Rotevatn er ansatt som ny direktør for Musea på Sunnmøre (Mupsu).
- Beslutning om nytt felleskontor i Volda for de ansatte på søre Sunnmøre.
- "Sentrumsutvikling i Volda". En fyrlykt fra Kystverket/Dalsfjord er lånt ut til Volda kommune. Fyrlykten er til oppussing. Arbeidet med å sette opp fyrlykten i Volda sentrum er igangsatt.

Tiltak Museum Nord

- Museum Nord søkte KUD om statstilskudd til SKREI Lofoten, men fikk ikke tilskudd denne gang.
- Byggestart for vernebygget til det nye Hurtigrutemuseet.
- Utvikling av nye utstillinger til Hurtigrutemuseet i samarbeid med firmaene Bright & Kvorning.

Tiltak Kystmuseene

- Søknad om fartøyvernmidler til ekspedisjonsfartøyet "Gamvik" utarbeidet i samråd med Nord-norsk fartøyvernssenter. Søknaden ble sendt til Fylkeskommunen.
- Utvikling av norsk-russisk kultursamarbeid i nordområdene 2018-2020.
- Målsetning om å bygge nettverk og møteplasser, med fokus på formidling av kysthistorie og bærekraftig utvikling.
- Flere utstillinger.
- Mer bruk av sosiale medier for å formidle gjenstander og fotografi (korona).

FORANKRING

Felles tiltak

Samarbeid med Kystverket

Kystverkmusea har hatt et godt samarbeid med etaten i 2020, dette gjelder særlig planleggingen av Losjubileet "LOS300".

Kystverket har tatt initiativ til skilting av freda anlegg i landsverneplanen. Kystverkmusea deltar i dette formidlingstiltaket som ble startet opp i 2018 og vil bli avsluttet i 2021.

Publikumsforespørsler

Fagrådet opplever stadig forespørsler fra folk som vil vite mer om fyr-, los- og havnehistorie. Mange ønsker informasjon om slektninger med tjenestetid i de tre tidligere etatene som nå utgjør Kystverket. Det er også forespørsler etter foto fra samlingene som er tilgjengelige for publikum på Digitalt Museum. Fagrådet svarer etter beste evne med støtte av tilgjengelige kilder.

Tiltak Lindesnes fyrmuseum

- Besvart forespørslar fra etaten og privatpersoner om los, fyr og tåkelurer.
- Samarbeid med Obrestad fyr og Lista fyr om utvikling og fornying av utstillinger.
- Samtaler med "nye" Lindesnes kommunes ledelse, Agderbenken på Stortinget og ulike politiske fraksjoner om fyrvoktersituasjonen fremover.
- Samtaler med Vest-Agdermuseet rundt ulike samarbeid, blant annet magasinløsning.
- Innspill til Kystverkets etablering av Forvaltningsplan for Lindesnes fyrstasjon.

Tiltak Tungenes fyr

- Besvart forespørslar fra etaten og privatpersoner om loshistorie.

Tiltak Dalsfjord fyrmuseum

- Oppfølging av spørsmål og materiale til Kystverket, blant annet oppussing av Flatøy fyr og Ulla fyr. Bakgrunnsinformasjon om Statens redningsvesen, MS Hekkingen og ventil til 3D-modellering.
- Følget opp forespørslar fra private og forfattere, blant annet Måholmen og Nærøysund fyr.

Tiltak Museum Nord

- Besvart forespørslar fra etaten og privatpersoner om fyr- og havnehistorie. Bidrag til flere kommunale kulturminneplaner.
- Dialog med etaten om LOS300, særlig Losstasjonen i Lødingen.
- Samarbeid i nettverk og med frivillige organisasjoner.

Tiltak MGKF

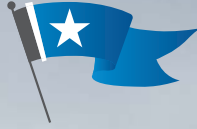
- Besvart forespørslar fra etaten og privatpersoner om fyr- og havnehistorie.
- Bidrag til kommunal kulturminneplan i Berlevåg kommune. I tillegg vært konsulent/rådgiver for kommunes planlegging av nytt industrianlegg i havna.
- Dialog med etaten om LOS300 og losaktiviteten i Troms og Finnmark samt på Svalbard.
- Videreføre samarbeidet med Norsk fyrhistorisk forening.
- Samarbeide med frivillige organisasjoner.

Årshjul 2020

NÅR	HVA	OM	HVOR
15.-16.01.	Fagråd/prosjektmøte	Årsrapport/Handlingsplan. Arbeid med losutstilling	Oslo
Midt feb.	Los	Skriveseminar forskning Los 2020	Bergen/Volda
06.02	Direktørmøte	Årsrapport 2019/ Handlingsplan 2020/ Søknad 2021	Gardermoen
01.03	Frist	Rapportering og søknader til Kystverket	
27.03-29.03	Seminar	Norsk fyrhistorisk forening	Lindesnes
29.04	Åpning Losjubileum		Risør
Mai		Markering andre verdenskrig	Hopseidet
Mai/juni	Tokt 1. MS Gamle Oksøy	LOS300	Nord til syd
05.05-07.05	Årsmøte	Museumsforbundet	Kirkenes
Juni	Direktørmøte	Halvårsrapport - LOS300	Tungenes
Aug.	Internasjonal fyrhelg		
Aug./Sept.	Tokt 2. MS Gamle Oksøy	LOS300	Halden-Bergen
Sept.	Dokumentasjons-samling og Fagrådsmøte	KVM	Trondheim
Sept.	Slettnes Fyr 115 år	Utendørs markering	Gamvik
Okt.	Studietur		
Nov.	Fagrådsmøte Losjubileumsplanl. Dok. tekn. kulturminner. Direktørmøte	KVM	Ålesund Gjennomført digitalt
Uke 47	Møte med Kystverket	Espen Frøysland og Kystverkets ledelse	Ålesund

Aktivitetene som er markert med rødt ble avlyst eller utsatt på grunn av Covid-19.

KYSTVERKMUSEA

Lindesnes | Jæren | Sunnmøre | Lofoten | Finnmark

